

Növénytan gyakorlat BSc

II. Növényrendszertan

Fák, cserjék

II.

Fehér eperfa - *Morus alba*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 15 méter magasra növő lombhullató fafaj. Levelei rendszerint szórt állásúak, ritkábban váltakozó állásúak. Rövidhajtásainak levelei épek, tojásdadok vagy széles tojásdadok, 6-10 cm hosszúak, lekerekített vagy gyengén szíves vállúak, hegyesek, szabálytalanul fűrészes szélűek. A hosszúhajtások levelei nagyobbak, elérhetik a 16 cm-t is, egyik vagy mindkét oldalukon öblösen tagoltak, vagy 3-5 hasábúak. Virágai egyivarúak, levélhóonalji füzérvirágzatokba tömörülnek. A porzós füzérek hengeresek, 2-4 cm hosszúak, a lepelből kinyúló porzószalakkal. A termős virágzatok 0,5-1,2 cm hosszúak, hosszú kocsányokon fejlődnek. Terméságazata, húsos, éretten édes, fehér, pirosuló vagy feketés színű.
- Rendszertani besorolás: Eperfafélék családja (Moraceae).
- Virágzási idő: IV – VI.
- Elterjedés: Idegen eredetű, őshazája Kína.
- Hazai előfordulásai: Hazánkban parkokban, kertekben fordul elő, fasornak is ültetik.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Fehér eperfa - Morus alba

Közönséges (bibircses) nyír - *Betula pendula*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 25 méter magasra növő fa. Kérge eleinte sárgásbarna, sima, fényes, idősebb korban feltűnően fehér, gyűrűsen leváló. Levelei háromszög-tojásdadok, 3,5-7 cm hosszúak, ék- vagy levágott vállúak, csúcsuk hosszan kihegyesedő, szélük kétszeresen fűrészkes, ősszel megsárgulnak. A levélnyel 2-3 cm hosszú. Levéllemezei fiatalon ragadósak, kopaszok. Virágzatai hengeresek, a porzós barkák 4-6 cm-esek, 1-3-asál a hajtások végéről csüngenek. A termős füzérek magányosak, zöldek, 1-2 cm-esek. A piros bibék kiérnek a murvapikkelyek közül.
- Rendszertani besorolás: Nyírfafélék családja (Betulaceae).
- Virágzási idő: IV – V.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: Eurázsiai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további 1 faja él.

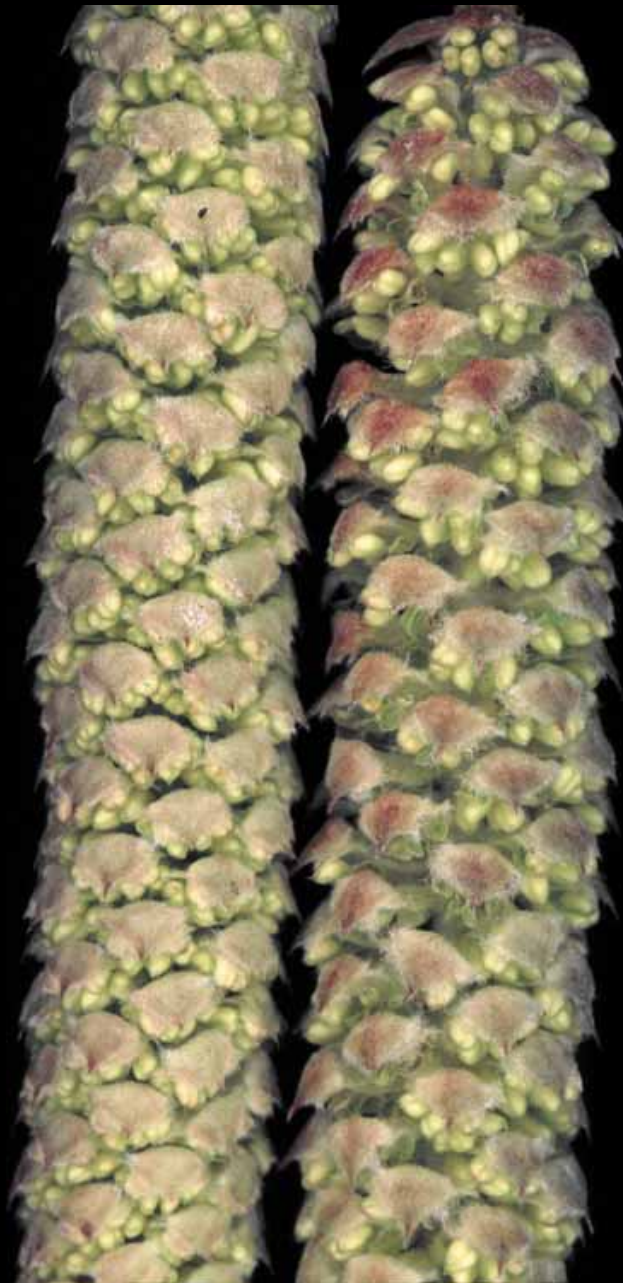
Közönséges (bibircses) nyír - Betula pendula

Mogyoró - *Corylus avellana*

Mogyoró - *Corylus avellana*

Enyves éger - Alnus glutinosa

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 25 méter magasra növő fa. Levelei kerekdedek vagy széles visszás tojásdadok, lemezük 4-9 cm hosszú, széles ékvallúak, tompán lekerekített vagy kicsípelt csúcsúak, szabálytalanul kétszeresen fűrészszélűek, fiatalon fényesek, ragadósak. A levélnyel 1-3 cm-es. Porzós virágzatai 3-4-esével végálló barkákban fejlődnek. A termős füzérek a porzósok mellett fejlődnek, de azoknál rövidebbek. A terméságazatok éretten sötétbarna áltobozok.
- Rendszertani besorolás: Nyírfafélék családja (Betulaceae).
- Virágzási idő: III – IV.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további 2 faja él.

Enyves éger - *Alnus glutinosa*

Közönséges gyertyán - *Carpinus betulus*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 25 méter magasra növő fa. Kérge szürke színű, sima, rajta hosszanti világosabb sávokkal. Levelei nyúlánk elliptikusak, 6-12 cm hosszúak, válluk szíves, csúcsuk hegyes, szélük kétszeresen fűrészkes. A levélnyel rövid (8-15 mm-es). Porzós virágai 4-6 cm hosszú, lecsüngő barkában fejlődnek. A termős füzérek rövidek, nyúlánk, tojásdad pikkelyeik zöldek, hegyesek. Terméságazatai 6-15 cm hosszúak, lecsüngenek.
- Rendszertani besorolás: Nyírfafélék családja (Betulaceae).
- Virágzási idő: IV – V.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további 1 faja él.

Közönséges gyertyán - *Carpinus betulus*

Közönséges gyertyán - *Carpinus betulus*

Közönséges dió - *Juglans regia*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 20 méter magasra növő, lombhullató fa. Levelei páratlanul szárnyaltan összetettek, 25—356 cm hosszúak, 5-9(-13) levélkéjűek. A levélkék hosszúkás tojásdadok vagy elliptikusak, ép szélűek, rövid nyelűek, kihegyesedő csúcsúak, színük sötétzöld, fonákuk fényes világoszöld. A csúcsi helyzetű jóval nagyobb méretű az oldalsóknál. Porzós barkái 8-12 cm hosszúak, sötétzöldek. Termős virágai 2-5-ösével, a hajtások csúcsán jelennek meg, a bibék meggömbülők. Csonthéjas termése gömbölyded, sima, kopasz, zöld színű világosan pontozott, éretten felhasadó burok borítja.
- Rendszertani besorolás: Diófafélék családja (Juglandaceae).
- Virágzási idő: IV – VI.
- Elterjedés: (Szub-) mediterrán elterjedésű faj. Hazánkban valószínűleg nem őshonos, ültetik.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A Magyarországon szintén előforduló fekete diót (*J. nigra*) ültetik, néha el is vadul.

Közönséges dió - Juglans regia

Európai bükk - *Fagus sylvatica*

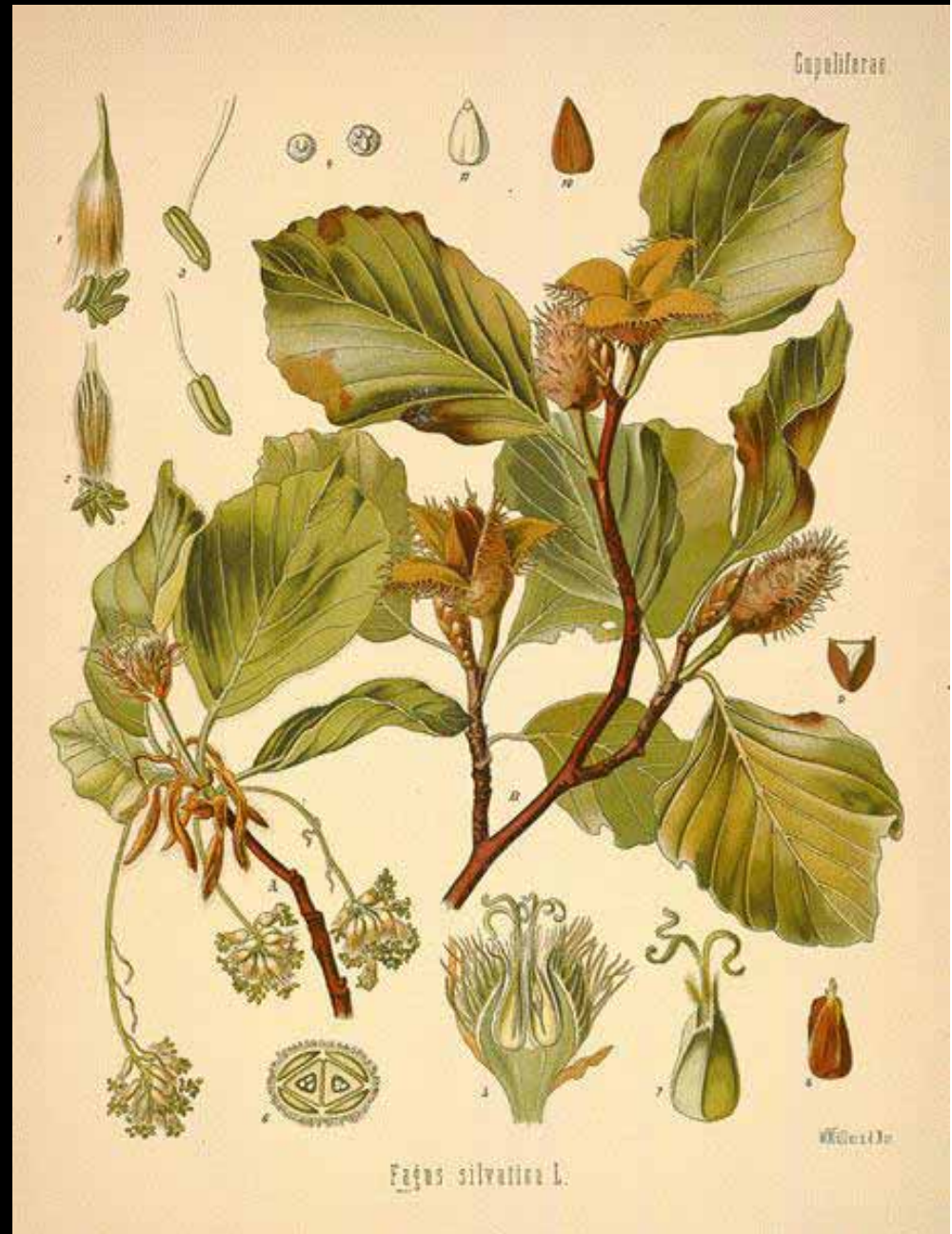
- Alaktani jellemzők: Akár 40 méter magasra is megnövő lombhullató fafaj. Kérge sima, világos- vagy sötétszürke színű. Rügyei 2-3 cm hosszúak, fahéjbarnák. Levelei rövid nyelűek, elliptikusak, 4-10 cm hosszúságúak, hegyesek, szélük ép vagy hullámos, pillás, ék- vagy lekerekített vállúak. A levéllemez elül fényes, élénkzöld, a fonák oldalon világosabb és az ereken szőrös. Pálhái keskenyek, hamar lehullanak. Terméságazata ár alakú, elálló vagy visszahajló függelékekkel fedett, éréskor 4 kopáccsal nyíló, 2-3 cm-es kupacs. Egy kupacsban rendszerint 2 makk található.
- Rendszertani besorolás: Bükkfafélék családja (Fagaceae).
- Virágzási idő: IV – V.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Dunántúli-középhegység; Északi-középhegység.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további faja nem él.

Európai bükk - Fagus sylvatica

Európai bükk - *Fagus sylvatica*

Szelídgesztenye - *Castanea sativa*

- Rendszertani besorolás: Bükkfafélék családja (Fagaceae).
- Virágzási idő: VI – VII.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: (Szub-) mediterrán elterjedésű faj.
- Hazánkban a Dél-Dunántúlon és a Nyugat-Dunántúlon valószínűleg őshonos, de ültetik is.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további faja nem él.

Szelídgesztenye - *Castanea sativa*

Kocsánytalan tölgy - Quercus petraea

Molyhos tölgy - Quercus pubescens

Kocsányos tölgy - *Quercus robur*

- Alaktani jellemzők: 35 méter magasságot is elérő, hatalmas törzset és terebélyes koronát fejlesztő lombhullató fafaj. Levelei változatos alakúak, rövid nyelűek, elliptikus vagy visszastojásdad kerületűek, 8-15 cm hosszúak, kopaszok, a levéllemez feléig karéjosak, válluk fülecskés. Oldalanként 4-6 ép szélű, lekerekített csúcsú karéjuk van. A száraz, ár alakú pálhák hamar lehullanak. Makktermései a közös kocsányokon 2-4-esével fejlődnek, a kocsány hossza kb. a levéllemez felének felel meg. A makk 18-35 mm hosszú, hosszúkás tojásdad alakú vagy hengeres, sima, fényes felületű, eleinte zöldes, éretten világosbarna. A kupacs 7-14 mm átmérőjű, csészeszerű, a kupacspikkelyeknek csak a barnás csúcsa szabad.
- Rendszertani besorolás: Bükkfafélék családja (Fagaceae).
- Virágzási idő: IV – V.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Hazai előfordulásai: Tiszántúl; Nyírség és Észak-Alföld; Duna-Tisza köze; Mezőföld; Kisalföld; Dél-Dunántúl; Nyugat-Dunántúl; Dunántúli-középhegység; Északi-középhegység.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Kocsányos tölgy - Quercus robur

Csertölgy - *Quercus cerris*

- Alaktani jellemzők: 35 méter magasságot is elérő lombhullató fafaj. Levelei változatos alakúak, lándzsás kerületűek, 8-18 cm hosszúak, megmaradó szálalándzsás párhalevelekkel. A levéllemez kifejlődve pergamenszerű, sötétzöld, felülete érdes tapintású, válla lekerekített, csúcsa hegyes. A levéllemez karéjos vagy mélyen osztott, 4-9 karéjú, a karéjok háromszög alakúak, szálkahegyben végződő csúcsúak. Levélnyele 5-20 mm hosszú. Makktermései két év alatt fejlődnek ki, 0,5-2 cm hosszú kocsányokon ülnek. A makk 20-43 mm hosszú, hosszúkás tojásdad alakú. A kupacs hosszú, szálal, visszahajló kupacspikkelyek miatt bozontos.
- Rendszertani besorolás: Bükkfafélék családja (Fagaceae).
- Virágzási idő: IV – V.
- Elterjedés: (Szub) Mediterrán elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Csertölgy - *Quercus cerris*

Vörös tölgy - *Quercus rubra*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 30 méteres magasságúra növő fa. Levelei nagyok, 10-22 cm hosszúak, visszás tojásdad vagy elliptikus kerületűek, ékvállúak, oldalanként 4(-6) fogas szélű karéjjal. A karéjok szálkás csúcsúak, a köztük levő öblök szélesek, a levéllemez negyedéig-felégig érnek. A levelek eleinte molyhosak, később lekopaszodnak, fonáruk az érzugokban szakállas. A levélnyel 1,5-5 cm hosszú. Makkja 2-2,5 cm hosszú, tömzsi, éretten vörösesbarna. A kupacs tányérszerűen lapos, behajló peremű, csak az alapján fedi a makkot.
- Rendszertani besorolás: Bükkfafélék családjá (Fagaceae).
- Virágzási idő: IV-V.
- Elterjedés: Hazánkban nem honos faj, őshazája Észak-Amerika. Telepített állományokkal vagy példányaikkal országszerte találkozhatunk.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Kislevelű hárs - *Tilia cordata*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 30 méter magasra növő fa. Levelei kerekdedek, kb. 4-6 cm hosszúak és ugyanolyan szélesek, gyakran aszimmetrikusak, szíves vállúak, élesen fűrészszelűek, a fogak porcos csúcsban végződnek. A levéllemez viszonylag vastag, fonáka kékeszöld, az érzugokban rozsdavörösen szakállas. Virágai általában 5-7-esével hármásával (ritkán 8-11-esével) vízszintesen elálló álnyíben nyílnak. A virágtakaró szétterül, kb. 1,5 cm átmérőjű. A szirmok sárgásfehérek. Termése 5-7 mm hosszú, gömbölyded vagy kissé megnyúlt, vékony falú tok, csúcsán gyakran csőrszerű nyúlvánnyal.
- Rendszertani besorolás: Hársfafélék családja (Tiliaceae).
- Virágzási idő: VI – VII.
- Gyógyhatás: Hivatalos gyógynövény.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Kislevelű hársvilág - Tilia cordata

Nagylevelű hárs - *Tilia platyphyllos*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 30 méter magasra növő fa. Levelei nagyon változatos méretűek, alakúak és szőrzetűek. Általában széles tojásdad alakúak, többé-kevésbé szimmetrikusak, 7-12 cm hosszúak, szíves vagy ferdén levágott vállúak, szabályosan fűrészszes szélűek, a fogak porcos csúcsban végződnek. A levéllemez vékony, mindkét oldalán fényes, fonákán is zöld, az érzugokban fehéren szakállas. Virágai általában hármásával (ritkán 2-7-esével) függőlegesen csüngő bogernyőben nyílnak. A virágtakaró szétterül, kb. 2 cm átmérőjű. A szirmok homorúak, zöldessárgák. Termése gömbölyded vagy kissé megnyúlt, rövid hegyű, bordás, fásodó falú tok.
- Rendszertani besorolás: Hársfafélék családja (Tiliaceae).
- Virágzási idő: VI – VI.
- Gyógyhatás: Hivatalos gyógynövény.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Nagylevelű hárs - Tilia platiphyllos

Ezüst hárs - *Tilia argentea*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 35 méter magasra növő fa. Levelei kerekdedek vagy széles tojásdadok, 7-12 cm hosszúak és kb. ugyanolyan szélesek, szíves vagy ferdén levágott vállúak, hirtelen keskenyedő csúcsúak, szélük fűrészkes, előrehajló fogakkal. Legalább a levél fonéka ezüstsürkén szőrös, a bérzugokban szakáll nélküli. Bódítóan illatos virágai 6-10 virágú álnyőben nyílnak, murvalevelük a kocsánnyal félig nőtt össze, sárgás, kicsi szirmaik összezáródnak. Termése, vastag falú, fásodó gömbölyded vagy ovális tok, felülete sürkésen molyhos.
- Rendszertani besorolás: Hársfafélék családja (Tiliaceae).
- Virágzási idő: VI – VII.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: (Szub-) mediterrán elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Ezüst hárs - Tilia argentea

Farkas boroszlán - Daphne mezereum

Farkas boroszlán - Daphne mezereum

Cserszömörce - *Cotinus coggygria*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 4-5 méter magasra növő, de sokszor jóval alacsonyabb cserje. Levelei széles elliptikusak vagy kerekdedek, 3-8 cm hosszúak, lekerekített vagy néha kicsípelt csúcsúak, ép szélűek, sötétzöldek, ősszel megsárgulnak, megvörösödnek. Kicsi, sárgászöld, virágai öttagúak és laza bugavirágzatot alkotnak. Porzós, termős és meddő virágai egyaránt vannak. Termése 3-5 mm-es, éretten barna színű csontár. A meddő virágok kocsányai terméséréskor megnyúlnak, és elálló szőröktől tollas, elágazó terméságazatot képeznek (innen kapta másik elnevezését: parókafa).
- Rendszertani besorolás: Szömörcefélék (Anacardiaceae).
- Virágzási idő: V – VI.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: Eurázsiai szubmediterrán elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Cserszömörce - Cotinus coggygria

Cserszömörce - *Cotinus coggygria*

Alásfa - *Ptelea trifoliata*

- Alaktani jellemzők: 3-5 méter magasra növő cserje vagy kisebb fa. Levelei hármasan összetettek, a levélkéik elliptikus alakúak, 6-12 cm hosszúak, épszélűek vagy csipkésék, színükön sötétzöldek és fényesek, fonákuk világosabb és szőrös, az oldalsók aszimmetrikus vállúak. Apró, zöldessárga, virágai illatosak, szirmaik elliptikusak. Termése 2-2,5 cm-es, erezett szárnyú lependék.
- Rendszertani besorolás: Rutafélék (Rutaceae).
- Virágzási idő: V – VI.
- Elterjedés: Idegen eredetű, őshazája Észak-Amerika keleti része. Hazánkban parkokban, kertekben ültetik, néha ki is vadul.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Bálványfa - Ailanthus altissima

Bálványfa - Ailanthus altissima

Zöld juhar - Acer negundo

Tatárjuhar - *Acer tataricum*

- Alaktani jellemzők: Cserje vagy kistermetű, szabálytalan törzsű fácsk. Hosszú, tojásdad alakú levelei 6-10 cm hosszúak, lekerekített vagy enyhén szíves vállúak, csúcsuk hegyes, osztatlanok vagy az alsó harmadukban háromkaréjúak, ősszel sárgára vagy pirosra színeződnek. Szélük kétszeresen, durván fűrészkes. A levélnyel 2-5 cm hosszú. Fehér szirmú, illatos virágai hosszú nyelű, tojásdad alakú bugákban, jóval a lombfakadás után nyílnak. Termései lecsüngő csomókban fejlődnek, szárnyaik majdnem párhuzamosak, ívesen hajlanak és már fiatalon pirosak.
- Rendszertani besorolás: Juharfélék (Aceraceae).
- Virágzási idő: IV – V.
- Elterjedés: Kontinentális elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Tatárjuhar - Acer tataricum

Korai juhar - *Acer platanoides*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 25 méter magasra növő fafaj. Levelei 8-22 cm szélesek, többnyire szíves vállúak, rendszerint 5 (ritkán 7) karéjúak, ősszel aranyárgára színeződnek. A karéjok hosszan kihegyesedő csúcsúak, a köztük lévő öblök szélesek, kikerekítettek. A levéllemez vékony, élénkzöld és fényes. A levélnyel 6-18 cm hosszúságú. Virágai sárgászöldek, végálló sátorvirágzatban fejlődnek, röviddel a lombfakadás előtt nyílnak. Termései hosszú kocsányon csüngnek, széles szárnyúak, a szárnyak tompaszöget zárnak be.
- Rendszertani besorolás: Juharfélék (Aceraceae).
- Virágzási idő: III – IV.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Korai juhar - Acer platanoides

Hegyi juhar - *Acer pseudoplatanus*

- Alaktani jellemzők: Mintegy 30 méter magasra növő faj. Levelei nagyok, szíves vállúak, 8-16 cm szélesek, 5 karéjúak. A karéjok hegyesek, egyenlőtlenül, tompán fűrészszélűek, a köztük lévő bemetszések zártak, hegyesszögűek. A levéllemez sötétzöld, felszínén bemélyedő erezzel. Sárgászöld virágai 6-15 cm hosszú, lecsüngő, összetett fürtvirágzatot alkotnak, a levelek megjelenése után nyílnak. Termései csüngő terméságazatokban fejlődnek, a terméspárok szárnyai hegyesszöget zárnak be.
- Rendszertani besorolás: Juharfélék (Aceraceae).
- Virágzási idő: IV – V.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Hegyi juhar - Acer pseudoplatanus

Mezei juhar - *Acer campestre*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 20 méter magasra növő fa. Törzse általában görbe, erősen ágas. Levelei szíves vállúak, 4-7 cm hosszúak és 5-10 cm szélesek, 5 vagy 3 karéjúak, a karéjok közti öblök szélesek. A levélszél ép. Virágai sárgászöldek, eleinte felálló később lecsüngő, laza virágzatban, a lombfakadással egy időben nyílnak. A virágzat külső virágai porzósak, a belsők kétivarúak. Terméseinek szárnyai a terméskocsányra merőlegesen.
- Rendszertani besorolás: Juharfélék (Aceraceae).
- Virágzási idő: IV – V.
- Gyógyhatás: Gyógyhatása nem ismert.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Mezei juhar - Acer campestre

Hegyi juhar

Korai juhar

Tatárjuhar

Mezei juhar

Vadgesztenye - *Aesculus hippocastanum*

Ördögcérna - *Lycium barbatum*

- Alaktani jellemzők: 2-3 méter magas, feltűnően vékony, ívesen aláhajló, hosszan lecsüngő ágú cserje. Levelei egyszerűek, lándzsás vagy nyúlánk elliptikus alakúak, 3-10 cm hosszúak, közepükön a legszélesebbek, fokozatosan nyélbe keskenyedők, ép szélűek, mindkét oldalukon szürkészöldek, kopaszak. Virágai a levelek hónaljában magányosan vagy 2-5-ösével, hosszú kocsányokon nyílnak. A párta csöves, eleinte bíboroslila, később világosbarna színű. Termései nyúlánk tojásdad, 1,5-2 cm hosszú, 1-2 magvú, éretten skarlátvörös bogyó.
- Rendszertani besorolás: Burgonyafélék családja (Solanaceae).
- Virágzási idő: V – VIII.
- Hazánkban behurcolt faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Ördögcérna - *Lycium barbatum*

Húsos som - *Cornus mas*

- Alaktani jellemzők: Cserje vagy legfeljebb 6 méter magasra növő kisebb fa. Törzse rövid, általában görbe. Levelei tojásdadok vagy tojásdad-lándzsásak, 4-11 cm hosszúak, a fonák oldalon az érzugokban szakállasan szőrösek, ősszel sárgára színeződnek. Csúcsuk hirtelen kihegyesedik. A levélnyel 5-10 mm hosszú. Apró, sárga színű, tömött ernyőkben fejlődő, négytagú virágai lombfakadás előtt nyílnak. Termése 1,5-2 cm hosszú, éretten skarlátvörös, elliptikus alakú, fanyar ízű, érés után hamar lehull.
- Rendszertani besorolás: Somfélék (Cornaceae).
- Virágzási idő: III – IV.
- Elterjedés: (Szub-) mediterrán elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Húsos som - Cornus mas

Húsos som - Cornus mas

Veresgyűrű som - *Cornus sanguinea*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 4 méteres magasságot elérő cserje. 4-10 cm hosszú levelei széles elliptikusak, ősszel vörösre színeződnek, nyelük 6-15 mm hosszú. Fehér, négytagú virágai a hajtások csúcsán, jóval lombfakadást követően nyílnak. Borsó nagyságú termése gömbölyded alakú, éretten fekete színű, élvezhetetlen húsú, sokáig a bokron marad.
- Rendszertani besorolás: Somfélék (Cornaceae).
- Virágzási idő: V – VI., (VIII-X.)
- Elterjedés: (Szub-) mediterrán elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Veresgyűrű som - Cornus sanguinea

Virágos kőris - *Fraxinus ornus*

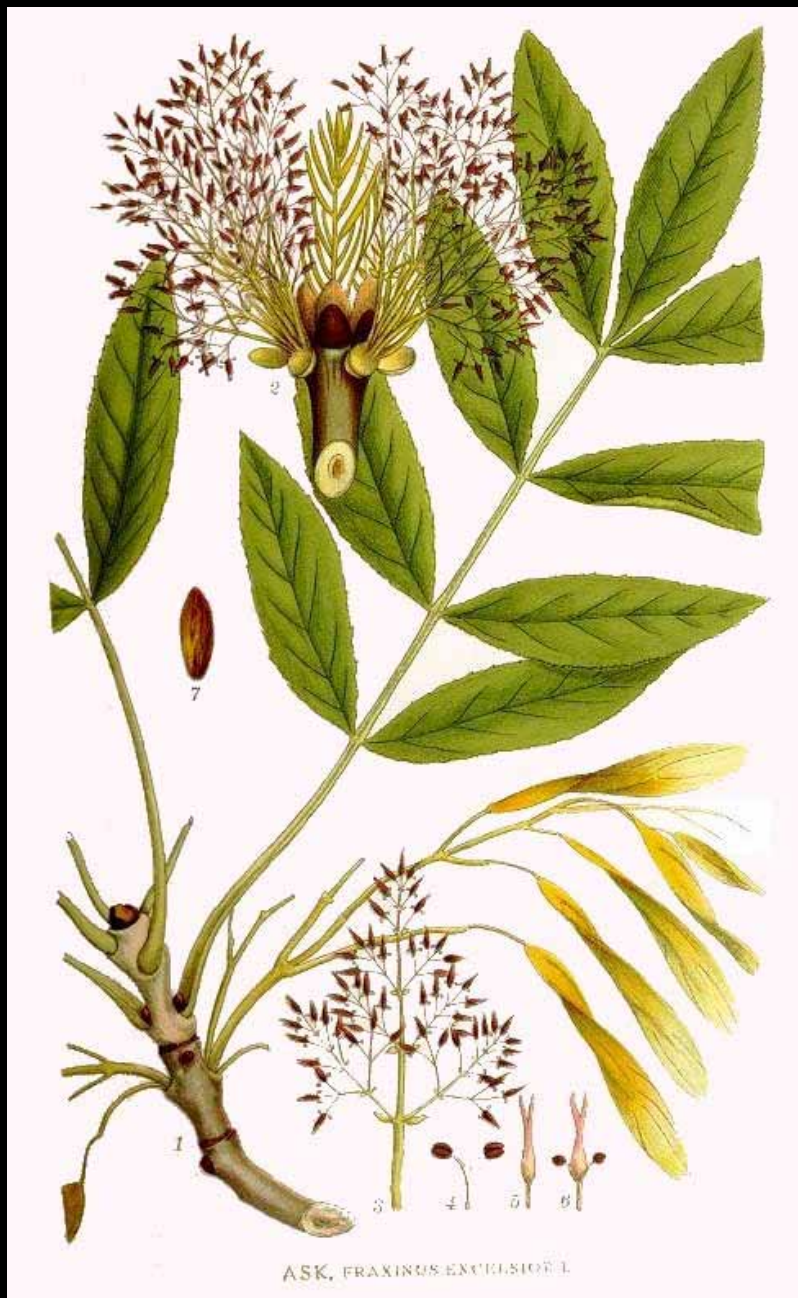

- Alaktani jellemzők: 8 méternél ritkán magasabb fa. Törzse általában szabálytalan növekedésű. Kissé bőrnemű, fényes levelei páratlanul szárnyaltan összetettek, 5, 7 vagy 9, tojásdad-lándzsás vagy elliptikus, 3-8 cm hosszú, rövid nyelű levélkéből állnak. Sárgás virágai dúsan elágazó, 7-15 cm-es, feltűnő, végálló bugában nyílnak. Pártájuk 5-10 mm hosszú, szálás, hamar lehullik. termése szálás vagy lándzsás, 2-3 cm-es, töve felé elkeskenyedő, éretten vörösesbarna lependék.
- Rendszertani besorolás: Olajfafélék családjá (Oleaceae).
- Virágzási idő: IV – VI.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: (Szub-) mediterrán elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további 3 faja él.

Virágos kőris - Fraxinus ornus

Magas kőris - *Fraxinus excelsior*

Fagyal - *Ligustrum vulgare*

- Alaktani jellemzők: 1-4 méter magas, felálló hajtású cserje. Börnemű, vastag lemezű, sötétzöld levelei lándzsásak vagy hosszúkás lándzsásak, 4-7 cm hosszúak, ékvállúak, csúcsuk tompa, szélük ép. Leveleinek színe ősszel ibolyászöldre változik, egy részük télen sem hull le. Négytagú, fehér, bódítóan illatos virágai kúpos, 4-8 cm hosszú bugában nyílnak. Termése 4-5 mm átmérőjű, gömbös bogyó, mely eleinte zöldes, éretten fekete színű.
- Rendszertani besorolás: Olajfafélék családja (Oleaceae).
- Virágzási idő: V – VI.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Fagyal - *Ligustrum vulgare*

Borostyán - *Hedera helix*

- Alaktani jellemzők: Örökzöld cserje. Meddők hajtásai a talajon kúsznak vagy fák törzsére fut fel, melyeken kapaszkodógyökereivel rögzül. A fák koronájában akár 25 méter magasra is feljuthat. Generatív hajtásai ott fejlődnek. Levelei bőrneműek, sötétzöldek, világos erezetűek, a vegetatív hajtásokon fejlődők kerekdedek, 4-10 cm szélesek, 3 vagy 5 karéjúak, a generatív hajtásokon lévőek ép szélűek, hegyes csúcsúak, tojásdadok vagy lándzsásak. Zöldessárga, illatos és sok rovarot vonzó virágai gömbös ernyőkben, szokatlanul későn nyílnak. Bogyószerű, éretten fekete színű, csúcsukon bibemaradványt viselő termései borsó nagyságúak.
- Rendszertani besorolás: Borostyánfélék (Araliaceae).
- Virágzási idő: VIII – X.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: (Szub-) Atlanti elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további faja nem él.

Borostyán - Hedera helix

Borostyán - Hedera helix

Fekete bodza - *Sambucus nigra*

- Alaktani jellemzők: 5 méter magasságot elérő, nagy termetű, terebélyes cserje vagy kisebb fa. Az ágak szürkésbarna kérgűek, feltűnő barna paraszemölcsökkel borítottak. Levelei páratlanul szárnyaltan összetettek, 5-7 tojásdad alakú, 4-12 cm hosszú, fűrészes szélű levélkéből állnak. Hajtásai és levelei megsérülve kellemetlen szagot árasztanak. Apró, sárgásfehér színű, öttagú virágai sátorozó bogernyő virágzatban fejlődnek, illatosak. Termése gömbölyded, 5-6 mm-es, fényes, fekete bogyó.
- Rendszertani besorolás: Bodzafélék családjá (Caprifoliaceae).
- Virágzási idő: V – VI.
- Gyógyhatás: Hivatalos gyógynövény.
- Elterjedés: Európai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további 2 faja él.

Fekete bodza - Sambucus nigra

Gyalogbodza - *Sambucus ebulus*

- Alaktani jellemzők: 0,6-1,7 méter magas, lágyszárú, kellemetlen szagú, kúszó gyöktörzsű faj. Szára egyszerű, felálló. Levelei legfeljebb 30 cm hosszúak és 20 cm szélesek, páratlanul szárnyaltan összetettek, 5-13 keskeny tojásdadok vagy lándzsásak, fogazott szélűek. Virágzata a hajtások csúcsán fejlődő sátorozó bogernyő, melyben apró, fehér, pirosas porzójú virágok nyílnak. Termései apró, gömbös, éretten fényes fekete bogycsók.
- Rendszertani besorolás: Bodzafélék családjába (Caprifoliaceae).
- Virágzási idő: VI – IX.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: (Szub-) mediterrán elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Gyalogbodza - Sambucus ebulus

Kánya bangita - *Viburnum opulus*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 5 méter magasra növő cserje vagy kisebb termetű fa. Levelei kerekdedek, ék- vagy gyengén szíves vállúak, 5-10 cm szélesek, 3 vagy 5 durván fogas, hegyes karéjra osztottak. A levélnyél 2-3 cm-es. A levelek ősszel kárminpirosra színeződnek. Virágai fehérek, lapos, sátorozó virágzatban nyílnak. A szélső virágok hosszú kocsányúak és meddők, szirmaik nagyobbak. Termése 10-12 mm átmérőjű, gömbölyded vagy elliptikus, lágy, lédús húsú, éretten piros csontár.
- Rendszertani besorolás: Bodzafélék családja (Caprifoliaceae).
- Virágzási idő: IV – VI.
- Gyógyhatás: A népi gyógyászatban ismert növény.
- Elterjedés: Cirkumpoláris elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.

Ostormén bangita - *Viburnum lantana*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 5 méter magasságot elérő, lombhullató cserje. Hajtásai mereven felállóak, rendszerint csak a felső részükön ágaznak el. Nyúlánk rügyei fedetlenek. Levelei tojásdad vagy elliptikus alakúak, 6-18 cm hosszúak, szélük fogas, csúcsuk tompa. A levéllemez vastag, sötétzöld, felszínén bemélyedő érhálózattal, fonákán fehéres vagy zöldesszürke, szőrös. A levélnyel 1-3 cm hosszú. Virágai kicsik, piszkosfehérek, sűrű, ágtetőző sátorozó bogernyőben nyílnak. Termései éretten feketés; száraz húsú csontárok.
- Rendszertani besorolás: Bodzafélék családjá (Caprifoliaceae).
- Virágzási idő: IV – VI.
- Elterjedés: (Szub-) mediterrán elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további 1 faja él.

Ostormén bangita - Viburnum lantana

Ükörkelonc - *Lonicera xylosteum*

- Alaktani jellemzők: Legfeljebb 3 méter magas, felálló szárú cserje. 3-6 cm hosszú levelei elliptikusak, keskenyedő vállúak, pillás élűek, fonákuk lágyam szőrös. A levélnyel molyhos 0,5-1 cm-es. Virágai a levelek hónaljában, 1-2 cm-es kocsányokon párosával fejlődnek, eleinte fehérek, elvirágzóban sárgásak vagy pirosasak. A pártacsók kb. 1,5 cm hosszú. Termése hosszú kocsányon fejlődő, borsónál valamivel kisebb, éretten sötétvörös, az alapjukon összenőtt, nedvdús bogyópár.
- Rendszertani besorolás: Bodzafélék családja (Caprifoliaceae).
- Virágzási idő: IV – V.
- Elterjedés: Eurázsiai elterjedésű faj.
- Természetvédelmi helyzete: Hazánkban nem áll védelem alatt.
- Rokon fajok: A nemzetségnek hazánkban további 2 faja honos (valamint néhány fajt díszcserjeként ültetnek)

Ükörkelonc - Lonicera xylosteum

